

*Зозуля К.В.,
викладач кафедри початкової,
дошкільної та професійної освіти
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди*

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПРЕСТИЖУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності людини. Не стала винятком і освіта, особливо вища школа. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог.

Отже, вивчення фактичного стану і факторів, що визначають академічну культуру навчально-пізнавальної діяльності студентів та розробка можливих шляхів підвищення її рівня в українських вишах є сьогодні одним із пріоритетних напрямів у системі роботи закладів вищої освіти України.

В останні роки українська наукова та освітня спільнота все більше звертається до питань академічної доброчесності та впровадження міжнародних академічних стандартів. У цивілізованому академічному світі велика роль відводиться фундаментальним цінностям академічної доброчесності. З точки зору світових стандартів вищої школи академічна доброчесність це дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти.

Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон в Південній Кароліні, розробив документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності». За цим підходом, академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності [3].

Впровадження принципів академічної доброчесності в українських вишах – це питання престижу вищої освіти та репутації самих ЗВО, підвищення їхнього рейтингу, визнання дипломів університетів на європейському та світовому рівнях, підвищення конкурентоспроможності випускників.

У проекті нового Закону України «Про освіту» вперше на законодавчому рівні подається тлумачення терміна: «академічна доброчесність» – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [2].

Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються, передусім, принципами чесності, чесною праці та навчання. Неприйнятним є плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань.

Так, згідно Закону України «Про вищу освіту» академічним плагіатом визначається оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання [2].

Сьогодні потрібно визнати, що плагіат є формою аутсорсингу, тому протиставити йому треба традиції та норми академічної культури, що засновані на позиціюванні практик авторського брендингу, творчої агрегації контенту, цінності власної позиції, думки, ідеї, стилю.

Саме тому більшість вишів затверджують власні «Положення про запобігання академічному плагіату», які встановлюють моральні принципи і загальні етичні норми у відносинах між представниками університетської спільноти під час виконання ними своїх обов'язків, які впливають з вимог чинного законодавства України, Правил внутрішнього трудового розпорядку та інших чинних у ЗВО локальних нормативних актів.

З метою запобігання корупції та контролю за дотриманням норм законодавства про авторське право серед студентів в рамках діяльності органів студентського самоврядування створюються «Комітети академічної доброчесності».

Основні напрями роботи таких комітетів: прийняття анонімних заяв від студентів щодо проявів корупції (за необхідності); проведення анкетування серед студентів; ознайомлення студентів з нормами законодавства про авторське право; популяризація серед студентів використання електронної програми «Антиплагіат»; співпраця з відповідними комітетами інших вишів тощо.

Слід особливо підкреслити, що ще на початку 2016 року Американські ради з міжнародної освіти спільно з Міністерством освіти і науки України та за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки розпочали Проект Сприяння академічній доброчесності в Україні STRENGTHENING ACADEMIC INTEGRITY IN UKRAINE PROJECT (SAIUP), який охопив 10 українських університетів з різних регіонів. Термін реалізації Проекту – 1 січня 2016 року – 31 грудня 2019 року.

Передбачено, що в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності серед завдань, які стоять в процесі його реалізації студенти, викладачі та допоміжний персонал ЗВО отримують практичні знання та навички про основні принципи поняття «Академічна доброчесність», а також план дій по впровадженню цих принципів у своєму виші.

Таким чином, прийняття і підтримка кожним учасником освітнього процесу Проекту сприяння академічній доброчесності є запорукою гарного місця працевлаштування та основою стратегії життєвого успіху в цілому.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 10 ключових навичок до 2020-го [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.eduget.com/news/10_klyuchovix_navichok_do_2020-go-907.

2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

3. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий концепт [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<http://www.saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-mifichnakontseptsiya-chy-diyevyj-kontsept/>.

4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – К. ; Таксон, 2016. – 234 с.

5. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://fond.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/about-ua/21-fond/news-site/main-news/134-akadem-ua>.

Івахнюк Т.В.,

*к.б.н., асистент кафедри громадського здоров'я
Сумського державного університету*

Хижня Я.В.,

*к.м.н., асистент кафедри загальної хірургії,
радіаційної медицини та фтизіатрії
Сумського державного університету*

ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ОСВІТНЬО-НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Одним із першочергових завдань у реформуванні системи вищої освіти України є питання підвищення її якості та підвищення якості професійних компетенцій, а значить і конкурентоспроможності випускників, визнання фахових дипломів українських університетів на європейському та світовому рівнях. На наш погляд, підвищення якості вищої освіти без дотримання принципів академічної доброчесності не можливе. Що ж покладено в основу розуміння терміну «академічна доброчесність»?

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої)